

י"ג תמוז תשפ"ה
09 יולי 2025

פסק דין בערעור של [...], ת.ז. [...]

שופטים: פרופ"א דוד דורבן, פרופ"ח מאיה דוידוביץ'-פנחס, מר פאדי מועלם.

יועצת משפטית לבית הדין: עו"ד ליאורה ארזי בן-חיים.

המערער והמשיב בערעור שכנגד: מר [...].

המשיבה והמערערת בערעור שכנגד: פרופ"ח יסכה גולדפלד (התובעת המשמעתית), ב"כ עו"ד שחר הופמן.

1. בתאריך 14.10.2024 ניתן פסק הדין בעניינו של הסטודנט [...], ת.ז. [...]. (להלן: "הסטודנט"). בקצרה, הסטודנט הואשם בארבעה אירועים שונים, **הורשע בשלושה מהם וזוכה מאחד**, כדלקמן:

א. **אירוע ראשון:** במהלך בחינה (מועד א' בקורס פיסיקה 1, 114051, סמסטר אביב תשפ"ג) הסטודנט תלש את המדבקה המזהה את הטופס, סירב למסור את טופס הבחינה ועורר מהומה. לבסוף הגיש את טופס הבחינה ללא מדבקה, כשמספר תעודת הזהות שלו מזויף. בגין אירוע זה **הורשע פה אחד בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1, 4.2, 4.7 לתקנון**.

ב. **אירוע שני:** בזמן הליך בירור התלונה שהוגשה נגדו, הסטודנט פנה במייל למרצה האחראית בקורס באופן שאינו הולם ובכך פגע בכבוד הטכניון. בגין אירוע זה הואשם בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.5, 4.19 לתקנון, **וזוכה פה אחד**.

ג. **אירוע שלישי:** בהמשך ההליך המשמעת, לאחר שבית הדין שלח לסטודנט את הקובלנה נגדו, הסטודנט פנה לתובעת המשמעת במייל המכיל איומים אישיים כלפיה. בגין אירוע זה **הורשע פה אחד בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.12, 4.19 לתקנון**.

ד. **אירוע רביעי:** לאחר שבית הדין שלח לסטודנט זימון לדיון, הסטודנט פנה לבית הדין בסדרת מיילים המכילים השמצות ואיומים כלפי הטכניון וכלפי התובעת המשמעתית. בגין אירוע זה **הורשע פה אחד בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.5, 4.12, 4.19 לתקנון**.

2. בית הדין קמא החליט ברוב קולות להשית על המערער את העונשים הבאים:

א. **ציון אפס בקורס [...], סמסטר אביב תשפ"ג** (לפי סעיף 12.4 לתקנון).

ב. **הרחקה בפועל מלימודים בטכניון למשך שנה"ל תשפ"ה** (לפי סעיף 12.7 לתקנון).

ג. **הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון למשך חמש שנים, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה חוזרת בעבירה לפי סעיף 4.1.1, 4.2, 4.5, 4.7, 4.12 או 4.19 לתקנון** (לפי סעיף 12.7 ו-12.16 לתקנון).

3. בתאריך 19.10.2024 הגיש הסטודנט ערעור, על חומרת העונש (להלן: "הערעור"). בתאריך 28.10.2024 הגישה התובעת המשמעתית ערעור שכנגד, על הזיכוי מסעיפי העבירה של האירוע השני.

4. הדיון בבית הדין לערעורים התקיים בתאריך 6.4.2025 בנוכחות הצדדים (יוער, כי מועד הדיון נדחה בין היתר נוכח בקשת הסטודנט לקיימו אחרי תקופת המבחנים של סמסטר חורף תשפ"ה).

ערעור הסטודנט

5. הסטודנט ערער על חומרת העונש שהושת עליו, וביקש לבטל את פסילת הקורס (כך שיקבל את ציון מועד ב' בקורס), לבטל את רכיב הענישה של הרחקה בפועל מלימודים לשנה, ולהותיר רק את רכיב ההרחקה על תנאי מהלימודים.
6. לעמדתו העונש שהושת עליו חמור ולא מידתי ביחס "לדברי ההבל" שכתב (כלשונו), כתוצאה מלחץ. בנוסף, מצב המלחמה המתמשך במדינה מעמיד אתגרים בפני כולם, ובפרט משפיע על יכולתו להתקבל למשרת סטודנט בתעשייה.
7. לטענתו באותה תקופה היה שריו בלחץ בלתי רגיל, אשר הוביל אותו לביצוע "מעשים לא רציונליים". הוא פירט את הנסיבות – אקדמיות ושאינן אקדמיות – שגרמו לו ללחץ. האתגרים איתם התמודד גרמו לו לבעיות שינה, חוסר ריכוז ופגיעה בתפקוד היומיומי, עד כדי התנהגות בלתי רציונלית לדבריו.
8. הסטודנט תיאר את השתלשלות העניינים מנקודת מבטו – החל מהאירוע הראשון ועד לאירוע הרביעי. לטענתו ניסה להסביר את עצמו ככל יכולתו, אך משנתקל בחוסר רגישות מצד המערכת המשמעטית, התבטא באופן תקיף "ואף בחלק מהמקרים שלוח רסן". עוד ציין, כי "במבט רטרופקטיבי, אני יודע שהייתי צריך לנסות לפעול אחרת, למרות "האטימות" שנתקלתי בה".
9. הסטודנט ציין כי למיטב זכרונו הוא לקח אחריות על הדברים ואף ניסח מכתב התנצלות לתובעת.
10. לדבריו הוא חדור מוטיבציה להצלחה, מפיק לקחים ומשתפר מסמסטר לסמסטר. עם הזמן סיגל לעצמו דפוסי התנהגות רגועים יותר. הוא פירט את חשיבות השלמת קורסים נוספים כדי שיוכל לקבל משרת סטודנט בתעשייה.
11. הוא הצהיר כי הפיק לקחים מהתנהגותו, והוא מתחייב שההתנהגות הבלתי רציונלית לא תחזור על עצמה. לדבריו "עשיתי טעויות, התנצלתי, לקחתי אחריות וכפי שניתן לראות בשנה שחלפה – הטעויות הללו לא חזרו". לסיכום, למרות כל הקשיים והסבל שחווה לדבריו, הוא נחוש לסיים את התואר ולהמשיך במגמת השיפור בהישגיו האקדמיים.

הערעור שכנגד מטעם התובעת

12. התובעת ערערה על זיכוי של הסטודנט מעבירות משמעת לפי סעיפים 4.5 ו-4.19 לתקנון, בגין האירוע השני. לטענתה החלטת בית הדין קמא לזכות את הסטודנט מאשמה בגין אירוע זה היא שגויה, ואף מנוגדת להחלטות קודמות של בית הדין. לתמיכה בטענותיה צירפה התובעת הסדר טיעון לדוגמא בו סטודנט הורשע בעבירה לפי סעיף 4.5 לתקנון בגין התנהגות בוטה כלפי צוות קורס; ופסק דין לדוגמא בו סטודנט הורשע בעבירה לפי סעיף 4.5 בגין מייל ששלח לתובעת, הכולל התבטאויות משתלחות ומבזות כלפי מוסד הטכניון.
 13. האירוע השני – במה דברים אמורים: בזמן הליך בירור התלונה שהוגשה נגדו, הסטודנט פנה במייל למרצה האחראית בקורס, באופן לא הולם ולא מכבד, ובין היתר האשים אותה שהיא מנצלת את מעמדה ע"י הגשת תלונה נגדו. בגין כך הואשם בכתב הקובלנה בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.5 ו-4.19 לתקנון:
- 4.5** "פגע או גרם ביודעין לפגיעה בדרך כלשהי בכבוד הטכניון, או בכבודו או בשמו הטוב של איש הטכניון או אורח הטכניון במעמדם כאנשי הטכניון או אורחיו".
- 4.19** "התנהג בצורה שאינה הולמת סטודנט בטכניון במעשה שעשה בזיקה לטכניון או בזיקה להיותו סטודנט בטכניון".
14. בסעיף 19 לפסק דינו של בית הדין קמא, צוטטה חלק מעדותה של המרצה, כדלקמן:

"אני קיבלתי סדרה של מיילים. מספר דו ספרתי של מיילים. חלקם מאוד דומים אחד לשני, בחלקם היו איזשהם עדכונים קטנים, אבל שהתייחסו לאירוע, לבחינה. חלק מהם היו עם איזשהן טענות כלפיי על ניצול מעמדי לצורך הגשת התלונה וטענות לחוסר אמפתיה" (עמ' 16).

"לאחר סדרת המיילים שקיבלתי, אז בהמשך גם הדיקן של [...] פנה אליי ושאל מה זה האירוע הזה? מתברר שהסטודנט שלח גם לו ולאחרים, בתפוצה מאוד גדולה, כל מיני מיילים לגבי האירוע הזה".

בהמשך קבע בית הדין קמא (סעיף 22 לפסק הדין, ההדגשות במקור):

"התנהלותו של הסטודנט כלפי המרצה מעוררת לדעתנו שאט נפש. לא רק שבזמן אמת בחר להתבטא בצורה בוטה, נבזית ומקוממת, אלא שאף בדיעבד סרב לקחת אחריות על הדברים שכתב, על התפוצה בה שלח... וסרב להתנצל בפני המרצה. גם במצבים שבהם הסטודנט הוא "הצד החלש" (למשל כאשר המרצה הגישה נגדו תלונה, או בכל סיטואציה בה מרצה מפעיל את הסמכות שלו) – אין לסטודנט לגיטימציה להתנהג למרצה כאל שחבטות אשר עליו הוא רשאי לפרוק את התסכול שלו. לא במייל ולא בעל פה.

עם זאת, לאחר התלבטות קשה, ולמרות שזוהי לא דמות בוגר-הטכניון אליה אנו שואפים (לשון ממעיטה ומקלה), החלטנו כי הביטויים בהם השתמש הסטודנט כלפי המרצה מצויים בתוך גבולות חופש הביטוי. מובן כי אין בכך כדי להעביר מסר שזוהי התנהגות ראויה בין בני אדם".

15. אם כן, למרות שבית הדין קמא קבע שמדובר באמירות המעוררות "שאט נפש" הוא החליט לזכות את הסטודנט. כאמור, התובעת ביקשה כי בית הדין לערעורים יתערב בהכרעת הדין, וירשיע את הסטודנט בעבירות המשמעת שיוחסו לו בגין אירוע זה. יובהר, כי התובעת לא ביקשה להחמיר את העונש שגזר בית הדין קמא.

16. לטענת התובעת, התבטאויותיו של הסטודנט חרגו באופן ברור מגבולות חופש הביטוי, שכן חופש הביטוי אינו מצדיק הוצאת לשון הרע על הזולת. המרצה ציינה בעדותה מפורשות את עשרות המיילים שקיבלה מהסטודנט, ואת התפוצה הרחבה בה שיתף אותם, ובכלל זה לדיקן הפקולטה שזימן אותה לשיחה בעקבות כך. טענות הסטודנט לחוסר אמפתיה מצד המרצה ולניצול מעמדה נגדו הן חסרות בסיס, עולות כדי לשון הרע, ומהוות השמצה ותוקפנות. לשיטת התובעת הטכניון צריך לשדר מסר ברור, כי הוא לא יכיל אמירות פוגעניות כלפי מי מאנשי הטכניון, וכי חופש הביטוי אינו מקנה חסינות לפרסום אמירות פוגעניות, משתלחות ומזלזלות.

17. זאת ועוד, הסטודנט לא התנצל על דבריו, אלא רק טען "שלא התכוון לפגוע". התנהלותו בהמשך כלפי התובעת שכללה השמצות ואיומים, מלמדת על דפוס התנהגות שיטתי ופסול.

18. לסיכום, התובעת טענה כי בהחלטת בית הדין קמא נפלה טעות היורדת לשורשו של עניין, ועל בית הדין לערעורים מוטלת החובה לתקנה.

דין:

19. קראנו בעיון את כתבי הטענות של הצדדים והקשבנו בקשב רב לטענותיהם בדיון.

20. אנו סבורים כי בית הדין קמא שגה בניתוח האירוע השני. מבחינה עובדתית קבע כי התנהלותו של הסטודנט כלפי המרצה מעוררת שאט נפש, כי הוא בחר להתבטא בצורה בוטה, נבזית ומקוממת, וכי הוא סרב להתנצל. אך מבחינה משפטית קבע כי הביטויים בהם השתמש מצויים בתוך גבולות חופש הביטוי ועל כן הוא זכאי. לעמדתנו, המסקנה שהסיק בית הדין קמא מתוך העובדות היא שגויה, ואינה מתיישבת עם מדיניות האכיפה של בית דין זה במקרים קודמים. בהינתן כמות המיילים שכתב הסטודנט למרצה, היקף התפוצה שלהם וההשמצות שהם כללו, מדובר בהתנהגות שאינה הולמת סטודנט בטכניון, ובפגיעה הן בכבודה ובשמה הטוב של המרצה והן בכבודו של הטכניון.

21. יפים לעניינו הדברים שצוטטו בפסק דינו של בית הדין לערעורים, מיום 9.11.2024¹:

"הטכניון לא נוסד רק לצורך הכשרת מהנדסים ומומחים. הוא שם לעצמו מטרה גם לחנך דורות של סטודנטים וסטודנטיות לאחריות חברתית במדינת ישראל, לסובלנות, לכבוד הדדי, להוות סוכני שינוי. גזר דין זה נועד להעביר מסר ציבורי לכלל הסטודנטים, בדבר התדמית הראויה של הטכניון ובוגריו. הטכניון מצפה ודורש מהסטודנטים ומומחים. ומומחים, להתנהגות מוסרית לא רק במישור האקדמי, אלא גם, וקודם לכול, התנהגות ראויה בין בני אנוש. ...המסר היוצא מבית דין זה הוא ברור: אנושיות קודמת למקצועיות. סטודנט. ית בטכניון חייב. לקיים נורמות התנהגות אנושיות בסיסיות, לשמור על אווירה מכבדת של סובלנות, שוויון, כבוד הדדי וכבוד למוסד. הזכות לשהות וללמוד בטכניון מותנית בכך".

22. יוער, כי גם בכתב הערעור מטעמו, הסטודנט מצד אחד מצהיר כי כתב "דברי הבל", התנהל ב- "mode שלוח רסן", פעל בדרך לא רציונלית; ומצד שני חוזר שוב ושוב על כך שפעל מתוך מגננה וחוסר אונים, והגיב לחוסר הרגישות וה"אטימות" מצד המערכת. למרות שטען שכתב מכתב התנצלות לתובעת ולקה אחריות על מעשיו, אין בנמצא מכתב כזה, ואיננו בטוחים שהסטודנט הפנים את חומרת התנהלותו.

גזר הדין:

23. ההלכה המשפטית קובעת, שלא בנקל תתערב ערכאת ערעור בגזר דין של הערכאה מתחתיה. היא תעשה כן רק במקרים חריגים, בהם נמצאה טעות היורדת לשורשו של עניין, או כאשר העונש שגזרה הערכאה קמא סוטה באופן קיצוני ממתחם הענישה הסביר.

24. בית הדין קמא שקל את מכלול השיקולים בטרם גזר את עונשו של הסטודנט, כפי שהוא נדרש בהתאם לסעיף 11.11 לתקנון. לא מצאנו הצדקה להתערב או לשנות את גזר הדין. הסטודנט ביצע סדרת עבירות חמורות והעונש שגזר עליו בית הדין קמא הוא עונש הולם.

25. סיכומו של דבר, ערעור הסטודנט נדחה, וערעורה של התובעת התקבל. כך, בגין האירוע השני החלטנו פה-אחד, להרשיע את הסטודנט בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.5 ו-4.19 לתקנון.

26. גזר הדין שהשית בית הדין קמא יוותר על כנו, בשינויים המחויבים בשל הזמן שחלף מאז מתן פסק הדין.

העונשים שיושטו על הסטודנט הם:

א. ציון אפס בקורס [...], סמסטר אביב תשפ"ג (לפי סעיף 12.4 לתקנון).

ב. הרחקה בפועל מלימודים בטכניון למשך שנה"ל תשפ"ו (לפי סעיף 12.7 לתקנון).

¹ ראו באתר בית הדין המשמעת מסומן כ- 8/2024

ג. הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון למשך חמש שנים, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה חוזרת בעבירה לפי סעיף 4.1.1, 4.2, 4.5, 4.7, 4.12 או 4.19 לתקנון (לפי סעיף 12.7 ו-12.16 לתקנון).

מר פאדי מועלם

פרופ"ח מאיה דוידוביץ'-פנחס

פרופ"א דוד דורבן

